

EIWITTRANSITIE & VOEDSELOMGEVING

SAMEN VOOR EEN GEZOND, DUURZAAM EN RECHTVAARDIG VOEDSELSYSTEEM

INTERACTIEVE KAART

Klik op een afbeelding of tekst om meer te lezen.

WAAR HEBBEN WE AAN GEWERKT?

PROTEIN ACTION CONSORTIUM

- Aandeel plantaardig verrijkte producten in de voedselomgeving vergroten.
- Verbeteren van beleid met betrekking tot de eiwittransitie.
- Herinrichten voedselomgeving voor een duurzame en gezonde eiwitbalans.
- Versterken voedselvaardigheden door voedsleeducatie.

DE GEZONDE VOEDSELTRANSITIE

- Meer gezondheidsorganisaties omarmen het transitiedenken en zetten zich in voor de eiwittransitie.
 - Verbinden van gezondheidsorganisaties met natuur- en milieuorganisaties.
- ### HEALTHY FOOD COALITION
- Meer voedselbedrijven zijn in staat en gemotiveerd om het voedselaanbod gezonder te maken.

BELEIDSBEÏNVLOEDING

- Professionaliseren en uitbreiden van de kerngroep.
 - Verbeteren van beleid met betrekking tot de eiwittransitie.
- ### KENNISDELING VANUIT TCV
- Aanscherpen van de onderzoeksagenda's van kennisinstututen.
 - Meer organisaties omarmen transitiedenken en zetten zich in voor eiwittransitie en een betere voedselomgeving.

WAAR WERKEN WE NAARTOE?

- Sterkere beleidsmatige en maatschappelijke samenwerking rond de eiwittransitie via het More Plant Based Action Plan.
- Het veroorzaken van een paradigma-verschuiving binnen het publieke debat over keuzevrijheid en gezond voedsel.
- Het tegengaan van polarisatie en de verspreiding van misinformatie binnen het publiek debat over voeding.

- Beleidsmakers handelingsperspectief bieden en ondersteunen met het doorvoeren van verandering.
- Een maatschappelijke prikkel creëren voor een gezonde en duurzame voedselomgeving op scholen.
- Meer systeemspelers opleiden in het transitiedenken.
- De financiële sector en media inzicht bieden in hoe zij kunnen bijdragen aan het versnellen van de transities.

2. ONZE MISSIE, AANPAK EN ROL

De Nederlandse eiwitconsumptie is uit balans: we consumeren te veel dierlijke en te weinig plantaardige eiwitten. Tegelijkertijd bestaat onze voedselomgeving grotendeels uit ongezond en (ultra)bewerkt voedsel. Door deze onbalans in ons eetpatroon en onze voedselomgeving ontwikkelen steeds meer Nederlanders chronische ziektes zoals diabetes, hart- en vaatziekten en kanker. Daarnaast draagt ons huidige eetpatroon in grote mate bij aan de druk op verschillende planetaire grenzen (zoals klimaatverandering, landgebruik en het verlies aan biodiversiteit), en veroorzaakt het veel dierenleed. In dit rapport zetten we uiteen hoe we als Transitiecoalitie Voedsel deze maatschappelijke problemen aanpakken en welke veranderingen nodig zijn om tot oplossingen te komen.

Samen met onze 200 coalitiepartners werken we binnen Transitiecoalitie Voedsel (TcV) aan een gezond, duurzaam en rechtvaardig landbouw- en voedselsysteem. In dit rapport staat het programma “Eiwittransitie en Voedselomgeving” van TcV centraal. Binnen dit programma richten we ons op

twee verweven transities: de eiwittransitie en het creëren van een gezonde en duurzame voedselomgeving. Voor het versnellen van deze transities werken we aan drie concrete doelen:

1. IN 2030 IS MINIMAAL 60% VAN DE GECONSUMEERDE EIWITTEN AFKOMSTIG UIT PLANTAARDIGE BRONNEN EN MAXIMAAL 40% UIT DIERLIJKE BRONNEN.

2. DE NEDERLANDSE VOEDELING IS MEER IN LIJN MET DE SCHIJF VAN VIJF, VOLDOET AAN DE 60/40-VERHOUDING TUSSEN PLANTAARDIGE EN DIERLIJKE EIWITTEN EN BEVAT MINDER ULTRABEWERKTE PRODUCTEN.

3. DE VERWERKENDE INDUSTRIE EN DOWNSTREAM VOEDSELKETEN ZIJN INGERICHT OP DE 60/40-VERHOUDING TUSSEN PLANTAARDIG EN DIERLIJK, WAARBIJ DIERLIJKE EIWIJTPRODUCTIE AANZIENLIJK IS VERMINDERD EN UITSLUITEND DUURZAAM EN DIERVRIENDELIJK PLAATSVINDT.

De eerste doelstelling richt zich op wat we *consumeren*, de tweede doelstelling op de belangrijkste beïnvloeder daarvan - *de voedselomgeving* - en de laatste doelstelling focust op hoe de keten hieraan bijdraagt: *wat en hoe we produceren*. Om deze doelen te realiseren vervult TcV een mobiliserende, faciliterende en richtinggevende rol binnen

de sector. We brengen partijen samen, beïnvloeden beleid en ontwikkelen kennis en instrumenten die organisaties helpen hun bijdrage aan de transities te vergroten. Ten grondslag aan onze activiteiten ligt het TransMissie raamwerk dat is ontwikkeld door NewForesight, Nyenrode Business Universiteit en Universiteit Utrecht. Dit raamwerk

is een missiegedreven benadering om maatschappelijke veranderingsprocessen te begrijpen en te beïnvloeden.

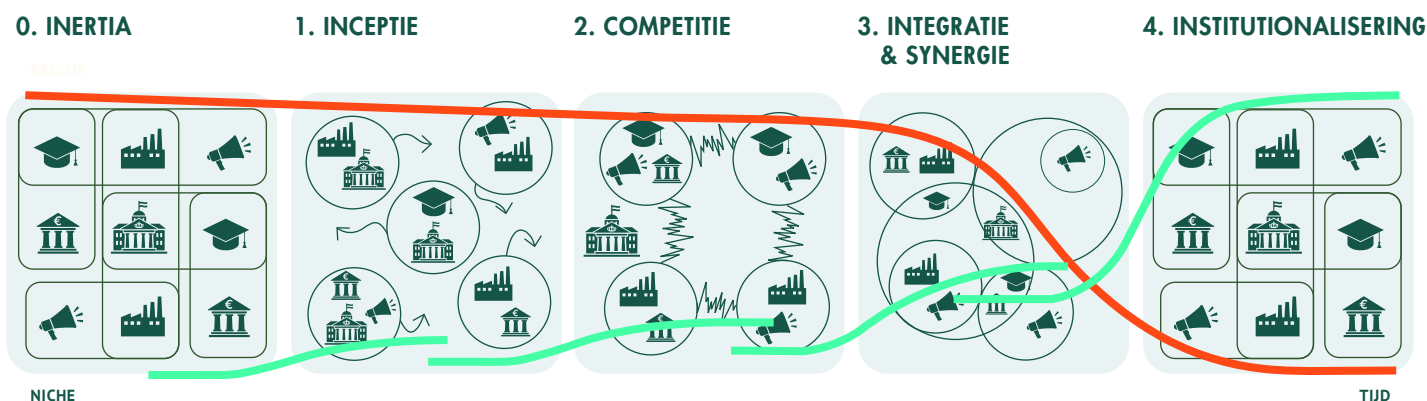
Met dit rapport bieden we inzicht in wat we in de periode van 2024–2025 binnen het programma “Eiwittransitie en Voedselomgeving” hebben gedaan (*Terugblik*) en wat

onze plannen zijn voor 2026 en daarna (*Vooruitblik*). Om onze werkwijze én impact inzichtelijk te maken, benoemen we bij al onze activiteiten welke veranderingen we bij systeemspelers teweegbrengen en hoe die veranderingen bijdragen aan de beoogde transitie.

TOELICHTING VAN ONZE AANPAK EN HET TRANSMISSIE RAAMWERK

Onze aanpak vindt inspiratie en onderbouwing in het TransMissie raamwerk. Dit betekent dat we regelmatig met onze partners analyseren in welke transitiefase we ons bevinden en welke interventies er nodig zijn om het transitieproces te versnellen. Signalen uit het veld laten zien dat de transitie naar meer plantaardige eiwitconsumptie zich beweegt naar de fase van integratie en synergie. Om dit proces te versnellen is het cruciaal om te bouwen aan samenwerkingen tussen het bedrijfsleven, NGO's, financiële instituties en kennisinstellingen. Deze voortgang staat echter niet los van andere ontwikkelingen binnen het voedselsysteem. Het verbeteren van de voedselomgeving vormt een belangrijke deeltransitie, die op dit moment naar de inceptiefase beweegt. In deze fase is het belangrijk om het probleem te agenderen, belangrijke stakeholders te verenigen en mobiliseren en een gedeelde toekomstvisie te ontwikkelen. Deze inzichten zijn bepalend voor hoe we onze huidige activiteiten vormgeven.

Het *TransMissie model*¹ bestaat uit het opbouwen van de duurzame deeloplossingen, het afbouwen van het onduurzame systeem, en het in elke fase moeten voldoen aan de vijf sleutelprocessen.

! Probleem urgentie en oplossingsrichting (missie)

🎓 Kennisontwikkeling en kennisverspreiding

🛒 Marktvorming en ondernemerschap

💰 Middelen (budget, HR, materiaal, infrastructuur, ...)

👥 Sector organisatie en coördinatie

LEGENDA

- 🏛️ Overheid
- 🎓 Kennisinstellingen
- 🏭 Bedrijven
- 🏦 Financiële instellingen
- 📣 Maatschappelijke instellingen

¹Uit: *Transmissie - de missiegedreven transitieaanpak voor het managen van complexe veranderprocessen.* Door Lucas Simons, André Nijhof en Matthijs Janssen, 2023.

3. WAT HEBBEN WE BEREIKT?

Binnen het programma “Eiwittransitie en Voedselomgeving” werken we aan het versnellen van de eiwittransitie en het creëren van een gezonde en duurzame voedselomgeving. Om deze transitie te realiseren is er verandering nodig bij systeemspelers zoals beleidsmakers, kennisinstellingen, het bedrijfsleven, financiële instellingen en NGO's/het maatschappelijk middenveld. In de tekst hieronder zetten we uiteen welke activiteiten we in Q4 2024 en in 2025 binnen onze huidige projecten hebben ondernomen en welke veranderingen we hiermee bij systeemspelers teweegbrengen.

PROTEIN ACTION CONSORTIUM

Om de eiwittransitie van de competitiefase naar de integratie- en synergiefase te bewegen is het nodig dat de industrie gezamenlijke barrières identificeert en oplost. In 2024 hebben we daarom verschillende bedrijven zoals retailers, producenten, verwerkers, boerenorganisaties en cateraars bij elkaar gebracht. Hieruit is het [Protein Action Consortium \(PACT\)](#) ontstaan. Binnen dit samenwerkingsverband nemen we bedrijven mee in het transitiedenken om te identificeren hoe we gezamenlijk en op strategische wijze de eiwittransitie kunnen versnellen.

Op basis van meerdere transitie-analyses zijn er binnen PACT verschillende werksporen opgericht. De uitvoering van deze werksporen ligt bij de PACT-leden zelf, waarbij TcV een adviserende en faciliterende rol inneemt. Daarnaast vervullen we een verbindende functie door maatschappelijke partijen uit ons netwerk zoals Foodvalley en de Green Protein Alliance bij de werksporen van PACT te betrekken. Binnen de werksporen is er in 2025 gewerkt aan het creëren van vier soorten verandering.

1. HET AANDEEL PLANTAARDIG VERRIJKTE PRODUCTEN IN DE VOEDSELOMGEVING VERGROTEN

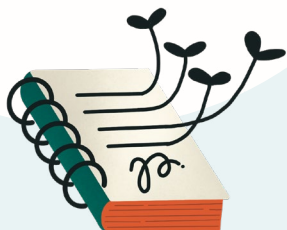
Plantaardig verrijkte producten zijn dierlijke producten waarin een deel van de dierlijke ingrediënten is vervangen door plantaardige ingrediënten. Deze verrijkte producten bieden een belangrijke kans om de eiwittransitie te versnellen, omdat ze qua smaak en textuur niet onderdoen voor de dierlijke variant en soms zelfs als smaakvoller worden ervaren. Helaas nemen ze nog maar weinig plek in binnen onze voedselomgeving. Het vergroten van het marktaandeel van plantaardig verrijkte producten is daarom een belangrijk werkspoor binnen PACT. In 2025 zijn er binnen dit spoor meerdere activiteiten ondernomen.

In april 2025 organiseerde PACT een *hackathon* op het landelijke Plant FWD congres om de barrières te identificeren die de opschaling van plantaardig verrijkte producten in de weg staan en hoe deze kunnen worden weggenomen. Bij deze samenkomst waren meer dan 60 relevante stakeholders aanwezig, waaronder bedrijven zoals Albert Heijn, Lidl en maatschappelijke organisaties zoals het Voedingscentrum. Daarnaast zijn er verschillende samenwerkingen geweest met maatschappelijke organisaties zoals ProVeg, en is er bij het Voedingscentrum en de Consumentenbond gestuurd op structurele verankering van plantaardig verrijkte producten in toekomstige voedingsadviezen.

KANSENGIDS

Onder begeleiding van TcV hebben de PACT-leden een kansengids ontwikkeld voor retailers en voedselproducenten (**beschikbaar op aanvraag**).

Deze kansengids bevat effectieve communicatiestrategieën en oplossingen voor technische en nutritionele vraagstukken, en helpt retailers en voedselproducenten met het succesvol introduceren en opschalen van plantaardig verrijkte producten.

2. HET VERBETEREN VAN BELEID MET BETREKKING TOT DE EIWITTRANSITIE

Binnen PACT hebben we in 2025 gewerkt aan beleidsbeïnvloeding om de eiwittransitie te versnellen. Zo had PACT een eigen tafel bij het *Plant The Future Diner* in Den Haag, waar de transitie en de behoeften van de industrie zijn geagendeerd bij onder meer het ministerie van LNV, Stichting Milieukeur en de Consumentenbond.

TcV neemt binnen het werkspoor dat is gericht op beleidsbeïnvloeding een faciliterende en sturende rol in, waarbij we erop letten dat het hoofddoel van de activiteiten – het versnellen van de eiwittransitie – centraal blijft staan. Daarnaast hebben we nauw contact met andere NGO's om de lobbyactiviteiten van PACT af te stemmen op andere initiatieven uit het maatschappelijk veld. Zo kijken we onder andere hoe PACT te betrekken is bij het grootschalige More Plant Based Action Plan (*zie Vooruitblik*).

3. HET HERINRICHTEN VAN DE VOEDSELOMGEVING VOOR EEN DUURZAME EN GEZONDE EIWITBALANS

Naast voedselvaardigheden speelt ook de inrichting van de voedselomgeving een doorslaggevende rol in consumentengedrag. TcV heeft daarom in 2025 een rapport opgesteld voor de PACT-leden met daarin gerichte interventiestrategieën voor supermarkten, cateraars en horeca om de consumptie van plantaardige producten te vergroten. Tegelijkertijd werkt PACT aan de vraag hoe de resterende 40% dierlijke eiwitten eruit zou moeten zien: welke dierlijke eiwitten passen binnen een toekomstbestendige voedselomgeving en hoe worden deze dierlijke producten geproduceerd? Om deze vraag te beantwoorden is een nieuw werkspoor gestart.

4. HET VERSTERKEN VAN VOEDSELVAARDIGHEDEN DOOR VOEDSELEDUCATIE

Om de consumptie van plantaardige eiwitten te verhogen is het van belang dat mensen de voedselvaardigheden bezitten om gezonde en plantaardige gerechten te maken. Daarom is in 2025 verkend hoe het bedrijfsleven kan bijdragen aan de versterking van voedseleducatie in Nederland. Voor deze deeloplossing hebben we als TcV met name onze spilfunctie vervuld en zijn we met 10 organisaties zoals Jong Leren Eten en het Voedseleducatieplatform het gesprek aangegaan over wat zij nodig hebben van het bedrijfsleven. Op basis van deze gesprekken worden er nu periodieke overlegmomenten opgezet tussen deze organisaties en PACT-leden om nieuwe samenwerkingen te starten. Ook hebben we PACT-leden gekoppeld aan initiatieven zoals De Week van Ons Eten, om de eiwittransitie meer aandacht te geven binnen publiekscampagnes en themaweken.

DE GEZONDE VOEDSELTRANSITIE

Sinds 2023 werkt TcV nauw samen met verschillende gezondheidsorganisaties² om de gezondheidssector meer bij de eiwittransitie te betrekken. De reden hiervoor is tweeledig. Allereerst zorgt de eiwittransitie voor een gezonder voedingspatroon - iets waar zowel TcV als de gezondheidssector naar streven. Ten tweede kan de gezondheidssector helpen om het maatschappelijk draagvlak voor de transitie te vergroten, wat helpt om de eiwittransitie verder in de synergiefase te krijgen. Samen met verschillende gezondheidsorganisaties (o.a. het Voedingscentrum en het RIVM) hebben we daarom in het najaar van 2024 het [Handvest Gezonde Voedseltransitie](#) gelanceerd, wat destijds door 30 gezondheidsorganisaties werd ondertekend. Met het ondertekenen geven organisaties aan dat ze de eiwittransitie mee zullen nemen in hun beleid en doelstellingen. In 2025 hebben we samen met dit netwerk van gezondheidsorganisaties gewerkt aan het teweegbrengen van de onderstaande veranderingen bij systeemspelers.

²Onder gezondheidsorganisaties verstaan we alle organisaties, beroepen en samenwerkingsverbanden die bijdragen aan het bevorderen, beschermen of herstellen van de gezondheid van mensen, zoals zorginstellingen, publieke zorginstanties, gezondheidsfondsen, zorgverzekeraars, diëtisten, fysiotherapeuten, zorg koepels, sportclubs en leefstijl- en welzijnsorganisaties.

1. MEER GEZONDHEIDSORGANISATIES OMARMEN HET TRANSITIEDENKEN EN ZETTEN ZICH IN VOOR DE EIWITTRANSITIE

In 2025 lag de focus op het uitbreiden van ons netwerk van gezondheidsorganisaties en het meenemen van deze partijen in het transitiedenken. In juni organiseerden we daarom een transitiebijeenkomst voor deze doelgroep, met meer dan 30 aanwezigen, waaronder het Voedingscentrum, de Groene Zorg Alliantie, de Nederlandse Hartstichting, de Vereniging Samenwerkende Gezondheidsfondsen, JOGG en PAN NL. Tijdens deze bijeenkomst namen Lucas Simons (grondlegger TransMissie theorie) en Natascha Kooiman de aanwezigen mee in de theorie en toepassing van het TransMissie model en de noodzaak tot verandering. Met deze transitieworkshop hebben we verschillende organisaties zoals de Vereniging Samenwerkende Gezondheidsfondsen, JOGG en het Gezond Leven Netwerk kunnen inspireren om het transitiedenken te omarmen en toe te passen. Daarnaast zijn we een [Koploperscampagne](#) gestart om andere gezondheidsorganisaties te inspireren en aan te zetten tot verandering.

← Terug naar interactieve kaart

Op [sociale media](#) en onze [website](#) hebben we meerdere interviews gedeeld waarin gezondheidsorganisaties die al veel bezig zijn met de transitie hun ervaringen delen en tips geven.

2. HET VERBINDEN VAN GEZONDHEIDSORGANISATIES MET NATUUR- EN MILIEUORGANISATIES

Om gezondheidsorganisaties meer te betrekken bij de eiwittransitie is het belangrijk dat de gezondheidssector zich er meer bewust van wordt dat ontwikkelingen rond duurzaamheid en gezondheid vaak samengaan. Helaas is dit nog maar bij weinig gezondheidsorganisaties het geval. Daarom onderzoeken we hoe de thema's gezondheid en duurzaamheid meer met elkaar verbonden kunnen worden. Hiervoor zijn we in gesprek met meerdere gezondheidsorganisaties en natuur- en milieuorganisaties. Tegelijkertijd zijn we samen met deze partijen aan het verkennen hoe een samenwerkingsverband tussen deze organisaties eruit kan zien.

GROEIEND DRAAGVLAK VOOR EIWITTRANSITIE

Door de inzet van ons netwerk en de bovenstaande activiteiten is het aantal organisaties dat het [Handvest Gezonde Voedseltransitie](#) heeft ondertekend gestegen naar

45 ORGANISATIES.

Dit betekent dat 15 nieuwe gezondheidsorganisaties zich gaan inzetten voor de eiwittransitie.

HEALTHY FOOD COALITION

De transitie naar een gezonde en duurzame voedselomgeving beweegt zich langzaam van fase 0 (inertia) naar fase 1 (inceptie). In deze fase is het belangrijk om een koplopersbeweging op te zetten die laat zien dat de urgentie voor verandering binnen de sector groot is. Daarom zijn we eind 2023 de **Healthy Food Coalition (HFC)** gestart, een collectief dat bestaat uit voedselproducenten en -aanbieders (supermarkten, cateraars) zoals UDEA, Hutten, en TastyBasics, bijgestaan door kennisinstellingen als het Louis Bolk Instituut, HAS Green Academy en de Universiteit Utrecht. Naast het opzetten van een koplopersbeweging, is het in deze fase ook belangrijk om de sector handelingsperspectief te bieden en aan te zetten tot innoveren. In 2025 hebben we daarom samen met de HFC-leden gewerkt aan het teweegbrengen van de onderstaande verandering.

1. MEER VOEDSELBEDRIJVEN ZIJN IN STAAT EN GEMOTIVEERD OM HET VOEDSELAANBOD GEZONDER TE MAKEN

Een belangrijke barrière die voedselproducenten en -aanbieders in de weg staat als het gaat om het verbeteren van de voedselomgeving is het gebrek aan richtlijnen voor gezond(e) productontwikkeling en -aanbod. Bestaande gezondheidsrichtlijnen zoals de Schijf van Vijf bieden hier weinig inzicht in omdat deze zich focussen op het voedingspatroon van de consument. Om deze barrière op te lossen, hebben we in 2025 met de leden van HFC gewerkt aan de **'Guiding Star'** - een kompas dat richting geeft aan een gezond voedselaanbod. Het kompas bevat geen strikte set regels, maar biedt bedrijven een open traject waarmee ze geholpen worden met het ontwikkelen van een nieuwe strategie voor hun productontwikkeling en -aanbod waarbij gezondheid centraal staat. Er wordt nu gewerkt aan een enquête om bij voedselbedrijven op te halen hoe zo'n begeleidingstraject eruit kan zien. De resultaten van deze enquête zullen in 2026 worden gebruikt voor het opzetten van de eerste pilotprojecten voor de Guiding Star.

Om voedselbedrijven door het hele land te inspireren en te laten zien hoe een gezond én lekker voedselaanbod eruit kan zien, hebben we in 2025 samen met de HFC-

leden ook meerdere **Food Fashion Shows** georganiseerd. In maart hebben we in samenwerking met Distrivers en de VNO-NCW Noord Food Community een **show** georganiseerd in Hoogeveen en in juni presenteerden we **gezonde alternatieven** op de Food Inspiration Days in Ede. Tijdens deze evenementen presenteerden we lekkere, nutriëntrijke gerechten die de aanwezigen konden proeven.

In samenwerking met de HFC-leden is er in 2025 ook gewerkt aan het opzetten van twee masterclassreeksen: één samen met de Universiteit Utrecht en één met de Nyenrode Business Universiteit. Het doel van deze masterclasses is om voedselproducenten en -aanbieders te inspireren en te helpen met het gezonder maken van hun voedselaanbod. Verder werken we aan het uitbreiden van HFC en een meerjarenplan voor het vervolg.

BELEIDSBEÏNVLOEDING

Een centraal onderdeel van ons programma is beleidsbeïnvloeding en dit doen we op verschillende manieren. Zo hebben we sinds 2021 ieder jaar het [Plant The Future Diner](#) in Den Haag georganiseerd en zijn we enkele jaren geleden de Kerngroep Eiwittransitie gestart (inmiddels bekend als [Eiwittransitie.nl](#)). De Kerngroep is een samenwerkingsverband van meer dan 10 NGO's die zich bezighouden met de eiwittransitie. Het doel van dit samenwerkingsverband is het steunen van elkaars initiatieven en lobbyactiviteiten met betrekking tot de eiwittransitie en zorgen dat deze op elkaar afgestemd zijn. Daarnaast richt de Kerngroep zich op het monitoren van de eiwittransitie en publieksgerichte communicatie. Samen met de Kerngroep hebben we in 2025 aan twee vormen van verandering gewerkt.

1. HET PROFESSIONALISEREN EN UITBREIDEN VAN DE KERNGROEP

In 2025 is er gewerkt aan de professionalisering van de samenwerking binnen de Kerngroep, wat heeft geleid tot de oprichting van de website [Eiwittransitie.nl](#). Op de website wordt uitgelegd waar we als Kerngroep voor staan en welke initiatieven we ondernemen. Met de website geven we gehoor aan de oproep van de overheid en het bedrijfsleven om als maatschappelijk middenveld meer met één stem te spreken. Sinds 2025 heeft de Kerngroep ook drie nieuwe leden: Milieudefensie, de Vegetariërsbond, en De Week van Ons Eten.

2. HET VERBETEREN VAN BELEID MET BETREKKING TOT DE EIWITTRANSITIE

Samen met de leden van de Kerngroep is TcV veelvuldig in contact met beleidsmakers. Zo hebben we reguliere overlegmomenten met het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) om beleidsontwikkelingen te bespreken en informatie uit te wisselen over elkaars plannen en focus. Daarnaast hebben we in 2025 actief het gesprek gezocht met beleidsmakers en politici om de eiwittransitie op de politieke agenda te houden. Voor dit soort gesprekken stemmen we altijd op strategische wijze af met de Kerngroep wie er aanwezig

zullen zijn en of het handig is om andere partijen uit ons TcV netwerk mee te nemen, bijvoorbeeld uit het bedrijfsleven.

Het nauwe contact dat we onderhouden met politici en beleidsmakers heeft in 2025 tot meerdere concrete resultaten geleid. We hebben bijvoorbeeld mogen helpen met de ontwikkeling en evaluatie van het [Dashboard Duurzaamheid Supermarkten](#) van het ministerie van LVVN. Daarnaast heeft Kamerlid Podt (D66) op basis van onze input twee moties ingediend; één gericht op een [consumentencampagne](#) voor eiwitteelten, en één over de overheid als [launching customer](#) voor nieuwe eiwitproducten. Beide moties zijn, zij het in aangepaste vorm, aangenomen, en vormen een nieuwe stap richting een meer plantaardig voedselsysteem.

PLANT THE FUTURE DINER

In 2025 hebben we ook de vijfde editie van het succesvolle *Plant The Future Diner* in Den Haag georganiseerd. Een grootschalig politiek evenement in het perscentrum Nieuwspoord dat zowel een agenderings- als verbindingfunctie heeft en bijdraagt aan het versterken en uitbreiden van onze relaties met Tweede Kamerleden en beleidsmakers. In totaal waren meer dan 220 stakeholders aanwezig, waaronder politici, beleidsmakers, boeren, maatschappelijke organisaties, wetenschappers en bedrijven. Tijdens het diner kregen verschillende partijen vanuit de gehele sector de mogelijkheid om hun kennis en inzichten over de eiwittransitie te delen. Door het delen van deze kennis en de grote opkomst hebben we veel nieuwe partijen bij de eiwittransitie kunnen betrekken en helpen we met het creëren van synergie tussen alles wat er gebeurt binnen de sector.

Wat de editie van het Plant The Future Diner in 2025 uniek maakte is dat de avond werd afgesloten met het *Nationaal Voedseldebat*. Tweede Kamerleden Laura Bromet (GroenLinks-PvdA), Anne-Marijke Podt (D66), Joris Lohman (CDA) en Ines Kostić (PvdD) namen deel aan een debat over de kansen en benodigheden voor een toekomstbestendig landbouw- en voedselsysteem. Tijdens het debat werden thema's aangekaart zoals de verborgen kosten van ons huidige voedselsysteem en wat er nodig is voor een gezonde en duurzame voedselomgeving. Met het debat hebben we de eiwittransitie weer stevig op de politieke agenda gezet.

220 STAKEHOLDERS

Politici | Beleidsmakers | Boeren |
Maatschappelijke organisaties |
Wetenschappers | Bedrijven

4 TWEDE KAMERLEDEN

Laura Bromet (GroenLinks-PvdA)
Anne-Marijke Podt (D66)
Joris Lohman (CDA)
Ines Kostić (PvdD)

4. WAAR WERKEN WE NAARTOE?

De aankomende jaren zullen we de projecten die worden omschreven in de *Terugblik* voortzetten en uitbreiden. In deze Vooruitblik bieden we enige inzage in de nieuwe projecten waar we aan werken en de veranderingen die deze teweeg kunnen brengen. Voor een groot deel van deze projecten zoeken we nog financiering. Met deze steun kunnen we de plannen daadwerkelijk realiseren en onze impact verder vergroten.

1. STERKERE BELEIDSMATIGE EN MAATSCHAPPELIJKE SAMENWERKING ROND DE EIWITTRANSITIE VIA HET MORE PLANT BASED ACTION PLAN

In oktober 2023 is in Denemarken met veel succes het Plant Based Action Plan gelanceerd. Met dit plan zet het land een krachtige stap richting het halen van diens klimaatdoelen én het stimuleren van een gezonder voedingspatroon. Meer plantaardig consumeren en produceren vormt daarbij een belangrijk deel van de oplossing. Wat dit initiatief extra bijzonder maakt, is de brede steun: gangbare en biologische boeren, retailers, verwerkers, onderwijsinstellingen, NGO's en consumentenorganisaties staan er gezamenlijk achter en werken intensief samen.

Vanwege de enorme beweging die hiermee door de hele Deense keten en overheid in gang is gezet, zijn we als TcV in 2025 samen met de Kerngroep begonnen aan een soortgelijk plan in Nederland: het *More Plant Based Action Plan (MPBAP)*. Samen met NGO's, bedrijven, brancheorganisaties, kennisinstututen, en financiële instellingen zijn we nu bezig met het opstellen van een Nederlands actieplan om de eiwittransitie te versnellen. Het ministerie van LNV en het ministerie van VWS zijn ook aangesloten en worden meegenomen in het schrijfproces.

2. HET VEROORZAKEN VAN EEN PARADIGMA-VERSCHUIVING BINNEN HET PUBLIEKE DEBAT OVER KEUZEVRIGHEID EN GEZOND VOEDSEL

De gezondheids crisis door ongezonde voeding is geen consumentenprobleem maar een systeemprobleem. Het is Big Food die ons ongezonde eetpatroon in grote lijnen bepaalt. Helaas voelt de consument zich al snel betutteld

als er ook maar enige maatregelen worden genomen om een gezonder eetpatroon te stimuleren. Daarnaast weigert de overheid vaak om actie te ondernemen onder het mom van "vrije keuze" en "vrije marktwerking". Om deze problemen aan te pakken en een gezond voedselaanbod de norm te maken, willen we een nieuw traject beginnen. We willen enerzijds bij de politiek op het netvlies krijgen dat er helemaal geen sprake is van "vrije keuze" en dat Big Food al ingrijpt in de markt. Anderzijds willen we een nieuw publiekelijk narratief introduceren waarmee we het sentiment omdraaien: de consument die zich bewust wordt van de wijze waarop we al beïnvloed worden richting een ziekmakend eetpatroon en daarom de overheid oproept tot ingrijpen.

Om dit te bereiken, zullen we als TcV een regisserende rol innemen en partijen die hier al aan werken met elkaar in verbinding brengen. Samen met deze partijen willen we een nieuw narratief ontwikkelen en verspreiden dat het gebrek aan keuzevrijheid en de sturing door de industrie zichtbaar maakt. Met dit narratief en samenwerkingsverband willen we het maatschappelijk draagvlak voor verandering vergroten en werken aan nieuw beleid om een gezonde en duurzame voedselomgeving de norm te maken.

3. HET TEGENGAAN VAN POLARISATIE EN DE VERSPREIDING VAN MISINFORMATIE BINNEN HET PUBLIEK DEBAT OVER VOEDING

Het debat over voeding, gezondheid en duurzaamheid wordt vaak nog vertroebeld door misinformatie. Hardnekkige frames zoals 'plantaardig is ongezond' ondermijnen het vertrouwen in de wetenschap en

beleid en dragen bij aan polarisatie. Tegelijkertijd verschuiven ze de aandacht van het onderliggende probleem: de sturing van Big Food op ongezond voedsel. Om de verspreiding van misinformatie tegen te gaan en het publieke debat scherp te houden werken we aan het opzetten van een **Rapid Address & Response System (RARS)**. Dit houdt in dat we een onafhankelijk netwerk van wetenschappers en experts willen opzetten die snel misinformatie kunnen identificeren en ontkrachten met feitelijke duiding, pakkende

opiniestukken of interviews. RARS fungeert daarmee niet als een tegencampagne, maar als een stabiliserend mechanisme: het helpt zowel professionals als geïnteresseerde consumenten om beter te begrijpen wat er speelt en verbetert de accuraatheid van het debat.

4. BELEIDSMAKERS HANDELINGSPERSPECTIEF BIEDEN EN ONDERSTEUNEN MET HET DOORVOEREN VAN VERANDERING

Met het opzetten van RARS en het kantelen van het publieke debat over keuzevrijheid en gezond voedsel, hopen we het maatschappelijk draagvlak voor verandering te vergroten. Om ervoor te zorgen dat er ook daadwerkelijk iets verandert binnen de voedselsector en de huidige wet- en regelgeving, is het belangrijk om beleidsmakers handelingsperspectief te bieden. Samen met experts, maatschappelijke organisaties, brancheorganisaties en ketenpartijen (o.a. PACT-bedrijven) willen we daarom in kaart gaan brengen wat er mogelijk én noodzakelijk is op beleidsniveau om verandering teweeg te brengen. Hierbij willen we ons o.a. focussen op drie onderwerpen: de (EU) regelgeving rondom productsamenstellingen, het verbeteren van de voedselomgeving en het verminderen van de huidige prijsdruk in de keten. Met dit laatste doelen we op de constante druk binnen de markt om producten zo goedkoop mogelijk te maken, wat investeringen voor een gezonder en duurzamer productaanbod in de weg staat. Het doel van deze aanpak is niet om direct nieuwe wetgeving te realiseren maar om realistische routes voor verandering zichtbaar te maken en - wanneer momentum ontstaat - de eerste stappen richting verandering te ondersteunen.

5. HET CREËREN VAN EEN MAATSCHAPPELIJKE PRIKKEL DIE LEIDT TOT EEN GEZONDE EN DUURZAME VOEDSELOMGEVING OP SCHOLEN

Binnen de eiwittransitie is de voedselomgeving een belangrijke factor voor normvorming en gedrag, met name onder jongeren. Het is daarom belangrijk om

ervoor te zorgen dat de voedselomgeving op scholen gezonder en plantaardiger wordt. Ondanks dat hier al jaren voor wordt gepleit, is er tot op heden nog maar weinig vooruitgang geboekt. Om daar verandering in te brengen, willen we helpen met het opzetten van een benchmark die inzichtelijk maakt hoe gezond en duurzaam de voedselomgeving op Nederlandse scholen is. Hiervoor halen we inspiratie uit de door ons en Questionmark opgezette benchmark Superlijst Groen, die de supermarkten in Nederland in beweging heeft gebracht. Door inzichtelijk te maken hoe het gesteld is met het aanbod van schoollunches- en voorzieningen creëren we een prikkel voor verbetering en maatschappelijke discussie.

6. MEER SYSTEEMSPELERS OPLEIDEN IN HET TRANSITIEDENKEN

We vinden het belangrijk om zoveel mogelijk systeemspelers kennis te laten maken met het transitiedenken om zo meer synergie te creëren: systeemspelers kunnen elkaars activiteiten makkelijker aanvullen en er worden minder losse initiatieven begonnen die niet werken omdat ze niet passen binnen de huidige transitiefase. In 2025 hebben we een start gemaakt met deze kennisdeling door het expliciet in te zetten richting twee doelgroepen: NGO's en gezondheidsorganisaties. Veel van deze partijen hebben door onze masterclasses het transitiedenken geadopteerd in hun strategie. In 2026 willen we deze kennisdeling uitbreiden met intensieve sessies gericht op andere systeemspelers.

7. DE FINANCIËLE SECTOR EN DE MEDIA INZICHT BIEDEN IN HOE ZIJ KUNNEN BIJDAGEN AAN HET VERSNELLEN VAN DE EIWITTRANSITIE EN HET VERBETEREN VAN DE VOEDSELOMGEVING

We onderzoeken de mogelijkheid om nieuwe projecten te starten in de media en financiële sector. Dit zijn twee actoren die van grote invloed zijn op de transities waar we ons op richten. De financiële sector bepaalt via investeringskeuzes, financieringsvoorwaarden en kapitaalstromen de richting en het tempo van veranderingen in het voedselsysteem. De media hebben direct invloed op hoe maatschappelijke thema's zoals de eiwittransitie en de voedselomgeving geframed worden en hoe het publieke debat over deze thema's zich ontwikkelt. We zijn van plan om verkennende analyses uit te voeren om in grote lijnen te kunnen bepalen wat er van deze actoren nodig is, wat de juiste interventiestrategieën zijn en of we dit als TcV willen en kunnen oppakken.

5. SAMEN MAKEN WE IMPACT

In 2025 hebben we voor zowel de eiwittransitie als de transitie naar een gezonde en duurzame voedselomgeving mooie stappen gemaakt. Via PACT, het Plant The Future Diner en onze lobbyactiviteiten hebben we de eiwittransitie en de voedselomgeving stevig op de politieke agenda gezet en het huidige beleid weten aan te scherpen. Daarnaast zetten inmiddels 45 gezondheidsorganisaties zich in voor de eiwittransitie en hebben we met onze Food Fashion shows meerdere voedselproducenten en -aanbieders weten te inspireren. Verder zien we dat de sector in toenemende mate een gemeenschappelijke taal spreekt, doordat onze activiteiten systeemspelers helpen het transitiedenken te omarmen en toe te passen. In de aankomende jaren zullen we onze impact vergroten door onze huidige projecten en activiteiten verder voort te zetten en nieuwe projecten zoals het More Plant Based Action Plan en RARS te implementeren. Samen met onze leden, vrienden en kennispartners zorgen we voor de verandering die nodig is voor een gezond, duurzaam en rechtvaardig voedselsysteem.

HET TEAM

Alle activiteiten en projecten worden mede mogelijk gemaakt door Team Eiwittransitie & Voedselomgeving van Transitiecoalitie Voedsel: **Natascha Kooiman, Anke Arends, Marjolijn Heslinga, Zsuzsan Proos-Huijsmans, Eline Baltussen, Mira Steenhuis-Daalhuizen en Rosanne Mulder.**

Verder willen we ook onze dank uitspreken aan de oud-collega's en stagiairs die in 2025 hebben bijgedragen aan onze missie: **Anke van 't Klooster, Vicky Andriessen, Maud Vegelin, Gabriëlle Kuster, Hannah van der Velden, Tom Buiting, Jill Arends en Tobias Harleman.** De opmaak van dit document is verzorgd door **Jill Overmaat.**

MEER WETEN OF SAMEN MET ONS AAN ÉÉN VAN DE TRANSITIES WILLEN WERKEN?

NEEM CONTACT MET ONS OP!

Natascha Kooiman

Kwartiermaker Transitiecoalitie Voedsel en portefeuillehouder van Eiwittransitie & Voedselomgeving

natascha@transitiecoalitievoedsel.nl

+31 6 543 66 200

Volg ons op LinkedIn of bezoek onze website

 [transitiecoalitie-voedsel](https://www.linkedin.com/company/transitiecoalitie-voedsel)

 www.transitiecoalitievoedsel.nl

FONDSEN

Onze dank gaat uit naar:

